

Slutrapport – Presentation av poster vid 13:e ICOM-CC Wet Organic Archaeological Materials (WOAM) kongressen 16 - 20 maj 2016 i Florens, Italien

Emma K Emanuelsson

Resebidraget gjorde det möjligt för mig att delta i 13:e ICOM-CC Wet Organic Archaeological Materials (WOAM) kongressen 16 till 20 maj 2016 i Florens, Italien. Jag presenterade en poster *Re-conservation of glycerol conserved Oseberg ropes* som byggde på ett projekt som jag gjorde under min praktik inom Saving Oseberg-projektet på Kulturhistoriskt museum, Oslo, Norge.

WOAM är en av ICOM-CCs working groups som fokuserar på konservering av vattendränkta arkeologiska föremål av organiska material såsom trä, läder, ben och fibermaterial som rep och textil. Under kongressen presenterades mer än 70 föredrag och ca 15 postrar. De 125 deltagarna var från stora delar av världen även om deltagare från de europeiska länder dominerade.

En viktig del av alla kongresser är att träffa kollegor och under pauser och utflykter fanns det gott om tillfällen för detta. Som ny inom yrket var det särskilt viktigt för mig med dessa nya och förnyade kontakter. Välkomstdrinken serverades i Florens arkeologiska museums trädgård efter en kort rundvandring i museet. Det serverades rikligt med italienska delikatesser och gott om möjligheter att mingla.

Under kongressen presenterades det nyinstiftade WOAM Lifetime Achievement Awards. Utmärkelsen tilldelades tre välförtjänta konservatorprofiler, Jim Spiggs, Cliff Cook och Per Hoffmann. Två av dem deltog på kongressen och kunde ta emot utmärkelsen och hyllningarna personligen

Eftersom det var min första kongress var det mesta nytt och intressant för mig, även om jag ibland förstod att vissa föreläsningar byggde vidare på presentationer från tidigare kongresser.

Flera föredrag under kongressen redogjorde för de praktiska svårigheter som stora projekt medför. Det var intressant att ta del av erfarenheterna och hur de löstes. Ett föredrag presenterade det delvis lösta historiska mysteriet med Captain Sir John Franklins försvunna arktiska expedition i Kanada. Det ena av de försvunna skeppen, HMS Erebus, hade hittats

Slutrapport – Presentation av poster vid 13:e ICOM-CC Wet Organic Archaeological Materials (WOAM) kongressen 16 - 20 maj 2016 i Florens, Italien

Emma K Emanuelsson

några år tidigare. Föreläsningen beskrev upptagningen och konservering av föremål i fält under tuffa förhållanden, kalla vatten under begränsad tid. Mycket spännande.

Flera föredragshållare delade sina erfarenheter av när det omgivande samhället hade önskemål eller krav som påverkade valet av konserveringsåtgärder. Ett exempel var föreläsningen där frågan ställdes om det var möjligt och rimligt att konservera en 31 meter lång romersk båt av vattendränkt trä, på två år. Svaret var att den blev konserverad på utsatt tid med vissa tämligen brutala åtgärder som att dela upp båten i mindre delar. Åtgärder som dessa har, och kommer att fortsätta, att diskuteras. I min mening är dessa diskussioner om beslut som fattas på pragmatiska grunder viktiga. Brist på resurser eller tid kan leda till att valet av konserveringsmetoder som inte är de optimala. Alternativet är oftast inte att välja bättre åtgärder utan snarare inte prata om det.

Andra exempel på praktiska, logistiska problem med stora projekt är stora volymer av olika lösningar som leder till stora mängder avfall. Under den sista dagen hölls ett föredrag om ett sätt att minska detta genom att återanvända lösningar med polyetylenglykol (PEG) vid konservering av stora föremål av vattendränkt trä. Tillvägagångssätt beskrevs liksom kostnader och de analyser som krävs. Det vore intressant att undersöka hur det kan tillämpas och vid vilken volym av material det blir lönsamt med avseende på resursåtgång.

Ett sätt att komma runt problemet med stora mängder vattendränkt trä är *in situ* bevaring eller återbegravning av materialet. Det kan röra sig om anläggningstimmer, skeppsvrak eller annat. Men materialet behöver övervakas och i utsatta miljöer, som i strömmande vatten och salta hav, kan täckning och någon sorts skydd behövas. Flera föreläsningar redovisade resultat av uppföljningar av *in situ*-bevaring på land och i vatten.

I kongressen ingick även en utflykt till Pisa med dess konserveringsateljé och utgrävda romerska skepp. I ateljén fanns exempel på arkeologiskt trä som konserverats med olika metoder att studera. Det var intressant att ta del av de diskussioner som uppstod där de flesta föreföll hålla på sin metod.

Under kongressen rapporterades det om arbetet med standardisering inom CEN/TC 346 (European Committee for Standardization/Conservation of Cultural Heritage) och dess

Slutrapport – Presentation av poster vid 13:e ICOM-CC Wet Organic Archaeological Materials (WOAM) kongressen 16 - 20 maj 2016 i Florens, Italien

Emma K Emanuelsson

undergrupp WG9 (Waterlogged wood). Arbetet började under förra kongressen i Istanbul 2013 och två standarder förfaller vara på väg. Som ofta när det gäller standardiseringar blir det gärna abstrakt och inte alltid lätt att se nyttan även om arbetet är viktigt.

En av dagarna ägnades åt andra organiska material än trä. De två första föredragen handlade om olika aspekter av nedbrytning av ben. Eftersom mitt examensarbete under utbildningen gällde detta tyckte jag det var mycket intressant. Vissa av mina tankar om nedbrytning av benmaterial i jorden kunde jag delvis få bekräftade.

Under dagen var det även föredrag om konservering av rep. Detta är ett svårhanterligt material som påminner om trä i sin materialsammansättning men även om textila tekniker med en öppen struktur. Föredragen gav delvis olika men inte motstridiga förslag på hur föremålen bör konserveras. Även dessa fördrag var mycket intressanta. Gemensamt förefaller vara en rekommendation att använda PEG 1500 eller 800 snarare än hög- eller lågmolekylär PEG. Det förefaller dock som om det fortfarande behövs ytterligare metodutveckling. En del av de frågorna om konservering av rep som jag fick i samband med min poster, hänvisade jag till dessa föredrag.

Under en av dagarna presenterades i flera föredrag den fortsatta forskningen inom Saving Oseberg-projektet och AcRo, ett samarbetsprojekt mellan några europeiska forskargrupper. Till stor del presenterades avancerad forskning för att lösa de problem som finns med alunkonserverat trä. Föreläsningarna låg på en tämligen avancerad nivå som krävde viss koncentration för att förstå. De var dock passande pedagogiska.

Ett populärt föredraget visade en time laps-film av prover från arkeologiska träföremål som konserverats på olika sätt. Dessa hade utsatts för ett tufft klimat med en relativ luftfuktighet (RF) som växlade mellan 30% och 80% samt en hög temperatur (30°C). Filmen visade hur det alunkonserverade träet smulades sönder. Jag tyckte det var mycket intressant att se de skadliga processer som man försöker undvika med en korrekt förvaring.

Slutrapport – Presentation av poster vid 13:e ICOM-CC Wet Organic Archaeological Materials (WOAM) kongressen 16 - 20 maj 2016 i Florens, Italien

Emma K Emanuelsson

Det redovisades uppdaterade resultat från *The International Comparative Wood Treatment Study WOAM Fremantle 1987 – Trondheim 2012* där vattendränkta träprover blivit konserverade på olika konserveringslaboratorier med olika metoder. Ett tydligt resultatet var att PEG400 inte borde användas för konservering av vattendränkt trä. Detta ledde till vissa diskussioner med personer som inte delade dessa erfarenheterna.

Postersektionen fick ingen egen presentation som det ursprungligen var planerat. Postrarna var tillgängliga för läsning under hela kongressen. En poster *Decision making for excavated basketry* visade ett enkelt flödesschema över beslutsprocessen av hur korgarbeten skulle grävas ut och de efterföljande åtgärder. Det kan vara bra att konkretisera beslutsvägar på detta sätt för att öka tydligheten i urvalet och undvika beslut på godtyckliga grunder.

Mot slutet av kongressen diskuterades behovet av kommunikation mellan forskare och praktiskt arbetande konservatorer. Problemet med avstånd mellan teori och praktik finns inom flera områden, även utanför kulturvårdsektorn. Någon lösning framkom inte under detta möte men diskussioner är förutsättningen för en lösning.

Kongressen avslutades med det obligatoriska fotot på deltagarna uppställda på gräsmattan. Sammanfattningsvis var det en givande och stimulerande kongress i vacker miljö med trevliga personer.

Emma K Emanuelsson

Konservator

Partille 7 augusti 2016